

flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Novembre de 1997 * núm. 243

L'arena

Joana Maria Soler

"L'arena ha donat pas a gran quantitat de roques!"
"El problema està augmentant des de fa tres anys i l'any passat vàrem intentar solucionar-lo portant-hi tres vaixells d'arena" "La platja està quedant sota mínims i s'ha de cercar el motiu pel qual desapareix".

Aquestes són les paraules de l'associació hotelera de Cala Millor que poguérem llegir, a finals d'estiu, en la premsa local.

També sortiren altres articles que parlaven del projecte del ministeri de Medi Ambient del govern espanyol, titulat *Proyecto de Dragado de la zona de Cabo Salinas. Mallorca (Islas Baleares)*, com a solució per regenerar les platges del Llevant, així com del rebuig a aquest projecte per part dels departaments de Biologia Ambiental i Ciències de la Terra de la UIB, i organismes com el GOB, Greenpeace i PSM.

Aquestes organitzacions critiquen un projecte insuficientment definit del qual ja es pot preveure que afecta negativament el medi natural. L'esmentat projecte preté extreure vuit milions de metres cúbics d'arena del Cap de Ses Salines, a Santanyi, per llavors traslladar-la a les platges de Llevant.

- 8.000.000 m³ són poc més o manco 8 Km de carretera carregats amb un gruix de 100 m d'arena. O sigui, 100 m d'arena damunt sa carretera que va des de Sant Llorenç a Manacor.

El *Proyecto de dragado...* consisteix en treure tota aquesta arena del lloc on ella s'ha depositada, en el fons marí del Cap de Ses Salines. Aquesta és una zona que segons els experts fins ara ha estat ben conservada, produeix recursos

pesquers i encara gaudeix de gran valor paisatgístic. No s'ha d'oblidar tampoc que no està molt enfora de l'únic Parc Nacional Marítim-Terrestre amb què comptam: l'arxipèlag de Cabrera.

A més, es té l'experiència d'actuacions passades amb uns resultats no massa satisfactoris: efectes secundaris negatius i la necessitat de repetir "l'alimentació artificial" de la platja cada cert temps.

No pot ser que no interressi conèixer i reconèixer quina és la causa del problema? No pot ser que s'estigui cercant una solució ràpida i a curt termini? Precisament, aquesta solució ràpida i a curt termini pot provocar un agreujament del problema tan

aviat com afecti les praderies de *Posidònia*.

La *Posidònia* oceànica és una fanerogama marina endèmica del mar Mediterrani. Això no vol dir més que, i ja és

- 8.000.000 m³ d'arena?! No me'n faig una idea. Serà com omplir sa piscina? O omplir 10 cases? O...?

(Continua a la darrera pàgina)

Els semàfors

Després d'anys de sol·licitar alguna mesura efectiva que eviti el perill per als transeünts, sembla que a la fi s'instal·laran semàfors a les carreteres que travessen el poble. De fet, ja fa dies que els operaris treballen a la de Son Servera i confiam que tot seguit es posin a la d'Artà, que fins ara s'ha demostrat més perillosa que aquella. Recordem que fa pocs dies va morir el darrer peató atropellat per un cotxe -una dona que travessava a l'altura de la trencadora d'ametles-, i que s'ha d'afegir a la llista dels que la precediren en aquesta llastimosa estadística.

Aquests semàfors -que ja estaven prevists molt abans del darrer accident- haurien de servir per a què els cotxes travessassin el poble a la velocitat que marquen els senyals, però ens temem que si no hi ha un control estricte no compleixin aquesta funció, ja sigui perquè alguns conductors desaprensius els ignorin i se'ls saltin, ja perquè només respectin la velocitat en el moment de passar-los.

I és una llàstima que sigui així i que molta gent només compleixi la llei quan té por d'una sanció econòmica. Els senyals de trànsit són perquè molts de conductors travessen el poble a velocitats realment perilloses; els semàfors són necessaris perquè aquests mateixos conductors no respecten la limitació de velocitat dels senyals; si més tard es fa necessari un ràdar o un control policial serà perquè tampoc no serveixen els semàfors... Fins on caldria arribar? Quines mesures serien les que realment servissin? Probablement les econòmiques, ja que hi ha gent que només respecta la llei quan li perilla la butxaca. Una llàstima, però creiem que és així. I en aquest punt convendria fer una reflexió sobre quantes multes de trànsit es paguen en el nostre Ajuntament i quantes s'obvien. Ens temem que la balança es decantaria estrepitosament cap a la darrera possibilitat.

I seguint amb la seguretat dels vianants no sabem si està previst, però pensam que convendria complementar la mesura dels semàfors amb els corresponents passos zebra, que no n'hi ha cap a les dues carreteres i, en atorgar-los prioritat, representen una certa garantia per als peatons.

De totes maneres, no hi ha dubte que la solució definitiva seria treure les carreteres del poble, com sembla que passarà a llarg termini, que el més raonable és que es faciliti el viatge tant dels que van en cotxe com dels que va a peu. Quan sigui l'hora, que cerquin el lloc més indicat pel propi traçat de la nova carretera i que facin el més poc mal possible als propietaris dels terrenys, però que ho facin prest, que això d'haver de travessar tots els pobles per anar a Palma o passar mitja dotzena de semàfors i rotondes sembla una mesura poc consonant amb els temps que corren.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Novembre de 1997

Número 243

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Associació cultural Flor de Card

Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Quina

Joan Santandreu

Guillem Soler

Col·laboren

Joana Soler	L'arena	Portada
	L'arena	20
Pere Santandreu	Oiar	3
Diversos	Batec	4
Nicolau/Simonet	Demografia	7
Guillem Pont	Els 4 clotets	8
Tomeu Caldentey	Parlem de cuina	10
Josep Cortès	Don Mateu	11
	Els hipers	13
	Tal dia com avui	17
Ignasi Umbert	L'auditori	12
	Secretaria	
Pascual/Caldentey	Premis Octubre	15
Llodrà/Umbert	Ordenació territorial	16
Maria Galmés	Si lleu...	18
	Comptabilitat	
Xesc Umbert	El temps	19
Isabel Nicolau	Distribució	

Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

De l'Editorial se'n fan responsables el Director i el Consell de Redacció

Oiar

Pere J. Santandreu Brunet

Fa cosa d'unes setmanes vaig començar a fer un curset de català al nostre poble. M'agrada especialment treballar amb adults, i els motius són múltiples. És molt gratificant, sobretot, la motivació que empeny aquestes dones i homes a dedicar unes hores del seu lleure setmanal a l'estudi. En una de les classes em varen demanar com podien saber si tal o tal altra paraula s'escrivia de tal o tal altra manera. Jo els vaig respondre que senzillament calia consultar el diccionari, que sempre era una bona ajuda, i que una activitat així no ens havia de fer ni peresa ni por. És ben sabut que en tots els idiomes de cultura els diccionaris són un bon instrument per polir l'estil i per guiar els que escriuen. A més a més, de vegades ens amaguen divertides sorpreses.

Fa dos anys, l'any 1995, es publicava el Diccionari de la Llengua Catalana, de l'Institut d'Estudis Catalans. Era una edició molt esperada, i necessària, per tal com posava a l'abast de la nostra societat una eina moderna, completa i renovada. Un dels aspectes que tenia en compte era la inclusió de paraules molt populars però d'ús geogràfic limitat, és a dir, mots que només es feien servir en determinats indrets del nostre domini lingüístic. Què vol dir tot això? Vol dir que aquest nou diccionari recollia, per exemple, paraules emprades a Mallorca, però no a Catalunya, com *doi*, que utilitzam en frases com *No diguis dois!*, o el nom *oi* i el verb *oiar*.

Aquesta darrera paraula, *oi*, és ben suggerent. Es fa servir a Mallorca, i ja sabeu que a d'altres bandes en lloc d'*oi* diuen *fàstic*. El Diccionari Alcover-

Moll ens recorda que d'una persona extremadament oiosa o bruta a Mallorca deim que fa *oi* al rei Porc. *Oiar* vol dir produir nàusees o fer *oi*. Bé, doncs, aquesta expressió que dona tant de si, que és tan popular i pròpia, no apareixia al diccionari normatiu de Pompeu Fabra, i ara ja apareix al nou diccionari de l'institut. De vegades, aquest diccionari t'aporta un exemple per fer la paraula més aclaridora. En aquesta ocasió, quan introdueix el verb *oiar*, el diccionari posa el següent exemple: *El president deia que la cultura l'oiava*.

Una frase així ens fa pensar una mica. El president deia que la cultura l'oiava. Les males llengües —que n'hi ha pertot, eh?— comenten que aquesta oració tan poc graciosa la va pronunciar l'expresident del Govern Balear, el sr. Gabriel Cañellas. Aquesta calúmnia la deu haver dita gent que li vol mal, i com que nosaltres no creim en absolut que un home que representava una tan alta institució hagués pogut pronunciar un *doi* així, hem decidit no escampar aquesta mentida. I és que, així mateix, haurien pogut posar al diccionari una altra frase. Hi hauria anat bé, posem per cas, *El president deia que l'especulació l'oiava*, o una altra que fos més progressista i ecologista, i que, a més a més, inclogués aquests dos mallorquinismes, *El president deia que malvendre més territori era un doi i que tanta destrucció paisagística l'oiava*.

Bé, això dels diccionaris... Va molt bé tenir-ne un a mà, i si estudiava llengües estrangeres sempre fa bo exposar-los ben a la vista perquè vegin que sabeu molt.

Poesia d'altres indrets

Insomnio

Madrid es una ciudad de más de un millón de cadáveres (según las últimas estadísticas).

A veces en la noche yo me revuelvo y me incorporo en este nicho en que hace 45 años que me pudro, y paso largas horas oyendo gemir al huracán, o ladrar a los perros, o fluir blandamente la luz de la luna.

Y paso largas horas gimiendo como el huracán, ladrando como el perro enfurecido, fluyendo como la leche de la ubre caliente de una gran vaca amarilla.

Y paso largas horas preguntándole a Dios, preguntándole por qué se pudre lentamente mi alma, por qué se pudren más de un millón de cadáveres en esta ciudad de Madrid, por qué mil millones de cadáveres se pudren lentamente en el mundo.

Dime, ¿qué huerto quieres abonar con nuestra podredumbre?

¿Temes que se te sequen los grandes rosales del día, las tristes azucenas letales de tus noches?

Dámaso Alonso

La sandía

Cual si de pronto se entreabriera el día despidiendo una intensa llamarada, por el acero fúlgido rasgada mostró su carne roja la sandía.

Carmín incandescente parecía la larga y deslumbrante cuchillada, como boca encendida y desatada en frescos borbotones de alegría.

Tajada tras tajada señalando, la fue el hábil cuchillo separando, vivas a la ilusión como ningunas.

Las separó la mano de repente, y de improviso decoró la fuente un círculo de rojas medias lunas.

Salvador Rueda

CONCERTS DE TARDOR

Dissabte dia 15 de novembre, a l'església de Son Carrió, la Coral Universitària de les Illes Balears oferí un concert, a la primera part del qual interpreta fragments d'obres de P. Simon, G. Fauré, J. Rutter, etc.; a la segona, l'obra *LIEBESLIDER* op. 52 núm. 1 de Johannes Brahms (1833-1897), amb motiu de la celebració del primer centenari de la mort d'aquest músic.

La direcció de la coral anava a càrrec de Joan Company, qui fa més de vint anys que la dirigeix i que, juntament amb els cantaires, ens ha delectat amb moltes obres de diversos compositors.

FIRA

Amb l'objectiu de donar a conèixer la nostra costa, els dies 8 i 9 de novembre, el delegat de Turisme de l'Ajuntament de Sant Llorenç, juntament amb mitja dotzena d'hotelers de la zona costanera, anaren a la fira de Frankfurt convidats pel majorista de viatges Neckermann.

Els representants dels hotelers i el Sr. Galmés varen tenir així ocasió de veure els altres *stands* de la fira, que estava muntada de tal manera que les persones que la visitaven no necessitaven sortir fora del recinte per a res, tot ho podien trobar alla dintre.

SENYALITZACIONS

Els carrers d'allà deçà la carretera d'Artà cap a Calicant o Ses Planes no havien tengut fins no fa gaire ni *stop* ni cap altre tipus d'indicació de trànsit. Aquest estiu, però, s'han començat a senyalitzar i ara els vilatans d'aquesta zona ja poden circular amb seguretat i amb la tranquil·litat de saber que no els sortirà cap cotxe sense la pertinent aturada.

Congratulem, doncs, les institucions que se n'han encarregat i dema-

nem-les que continuïn amb la senyalització de tota la vila.

TEATRE

Dins aquest mes de novembre s'ha tornat reposar l'obra de teatre "Variacions Hamlet" a la universitat Autònoma de Barcelona, on en Rafel Ruran imparteix cursos de teatre als seus alumnes.

Tot un èxit per al director i per als actors, que es veieren obsequiats per un altre èxit de públic. Enhorabona.

DIJOUS BO TERCERA EDAT

Els nostres majors, tan donats a agafar els atapins i partir d'excursió, pensaren que el Dijous Bo ja era hora de fer-ne una i li acoparen cap a fira. I com que per aquí ja fa molts d'anys que no passa el tren -i, per tant, no tenim perill de vagues perquè, com diu l'acudit: *morta la cuca, mort el veri-*, prengueren autocar i de bon mati es posaren a enrevoltar, fira que firaràs, bada que badaràs fins que n'estaren rodons.

Llavors, com que no tenien peresa, se n'anaren al restaurant ca'n Macià, d'Alcúdia a omplir-se el gavatx. Una que hi era ens ha facilitat el menú: un bon arròs de peix, a voler; llom amb guarnició i salsa; i per acabar una bona *mousse* de llimona per desembafar, cafè, copa i puro -qui no ho tenia prohibit pel metge-, ball d'aferrat i cap a Sant Llorenç, que per avui ja n'hi ha prou.

I tot això per 2.000 ptes. Ho trobau car? Ido a protestar a ca na Tomassa!

RAMON LLULL

Divendres, 14 de novembre, entrega dels premis Ramon Llull.

En el marc incomparable de la Llonja de Palma, es dugué a terme la primera edició dels premis, que consisteixen en una reproducció en argent i or d'una xilografia feta l'any 1950, a Palma. Segons el president Matas, són un reconeixement públic dels mèrits que han fet excel·lir les persones guardonades. Foren quinze les que accediren a aquesta distinció, entre d'altres Bartomeu Català, Aina Moll, Aligi Sassu, Xesc Forteza, Baltassar Pórcel, Joan Pons... Enhorabona a tots ells.

No cal dir que a l'acte hi assistiren gent del món de la política, de les lletres, etc. Però hi ha unes quantes coses que ens demanam respecte a aquests premis:

Quin criteri de selecció es va tenir en compte? Per què tant d'interès en què hi assistís el nostre batle? Per què no es demanen *curriculum*s a a les corporacions locals a fi de poder donar més opcions a la part forana? Ens queden més preguntes dins el tinter sense trobar-hi resposta. Ens agradaria que les coses es fessin amb més rigor i més transparència, si és que hi tenim dret com a ciutadans d'aquestes Illes.

POLÍTICA

Això era i no era un dilluns, fosc, humit... d'aquest mes de novembre. Era de nit, just entrada la nit, quan, al voltant d'una taula gran, es reunien uns quants de comensals, quasibé tots carrioners. Així i tot, n'hi havia algun de la vorera de la mar. Idò què vos pensau? Aquella nit entre plats de sopes, frits i escaldums n'hi havia uns quants, els més

deixondits, que començaren a cavil·lar i pensar com ho han de fer de cara a les eleccions del 99. Tot eren xep-a-xeps d'una banda a l'altra de la taula.

En Joanet, que és prou deixondit, es va preocupar d'escoltar i de dirnos que entre tots aquests n'hi havia dos o tres que eren llorencins. Va posar la mà al foc. Què vols dir? -varem contestar. I qui són? -li demanàrem. Ell ens va contestar que no n'havia conegut cap. A partir d'ara hem posat l'alarma a tal esdeveniment, i entre la policia i la seguretat secreta contractada pels altres grups, qualque dia podrem saber qui són aquests que a les pròximes eleccions volen anar amb el GISC.

POESIA

Tot just començat el mes, va sortir al carrer la publicació d'un llibre de poemes de tres joves poetes de Mallorca. Són en Sebastià Bannasar, na Maite Brazales i en Jaume Galmés. L'edició s'ha duit a terme amb el suport de la Direcció General de Cultura i Política Lingüística del Govern Balear, amb la col·laboració del Consell de Mallorca.

La fundació ACA (Àrea de creació acústica), l'Aula Poètica de Búger i la Fundació Joan Amengual i Pericàs de Campanet han unit esforços per dur endavant el projecte d'editar els joves poetes illencs. La col·lecció ha sortit al carrer amb el títol de *Solstici d'Estiu*.

A més a més de trobar-hi una dotzena de poemes de cada un d'ells, també hi ha unes reflexions i una biografia, per poder entendre més la seva trajectòria poètica. Per si hi ha algú que la lectura no l'acaba de convèncer, o bé tingui vessa de posar-se a llegir, aquest recull va acompanyat d'una *cassette* que et facilita o bé t'incita a la lectura. No és el primer recull de poemes que també s'edita en disc compacte o *cassette*.

Es veu que darrerament la poesia, com tant d'altres gèneres, ha hagut d'apuntar-se a les noves corrents tecnològiques. Enhorabona a tots els qui han

fet possible aquesta edició, sobretot als seus autors.

ACTE INAUGURAL DELS CCAA

Amb tota la pompa i l'estuferera que requereixen els actes com aquest -és a dir, treient els cossiols, les estovalles de fil, els rams de flors naturals, amb la presència d'autoritats, xeremies i un refresquet-, tingué lloc al Centre d'Adults la sessió inaugural del curs 97/98, en el transcurs de la qual s'entregaren els diplomes als alumnes que l'any anterior havien assistit als cursets del Pla Mestral de la CAEB: Regiduria de pisos, Monitors de patrimoni natural i cultural, Tècnics de salvament aquàtic...

La lliçó inaugural anà a càrrec del conseller de Formació del Govern Balear.

De les carpetes d'enguany no direm res perquè seria fer retxes dins l'aigua. Si voleu més informació podeu consultar les *Flor de Card* dels anys 96, 95 i 94.

SEMÀFORS

A la fi ens han arribat els semàfors! Gràcies a Déu! Els han posat a la carretera de Son Servera i nosaltres ens demanam: és perquè té més trànsit que la d'Artà? És perquè és més recta i plana i per tant els cotxes van més aviat? És perquè és la *via Apia* que en lloc d'anar a Roma va a Son Carrió? O perquè l'Ajuntament ha decidit prendre's seriosament el projecte de remodelació de l'estació i ho fa perquè els llorencins

tenguem més bon travessar?

En el cas que la darrera pregunta tengués una resposta afirmativa, podrem dur els llorencins una altra despesa d'aquest tipus? O, ja que ja nedam, demanarem un altre préstec?

SEVILLA AUDIO

-Idò què em direu, no volieu un auditori enmig d'hotels però que faci mirera i que hi hagi un genter? Idò a prendre mostra d'altres que ja estan fets! I per què quedar a prop de per aquí podent anar enfora?

Això degueren pensar els nostres polítics, ja que un bon grapat, vaja, una grapateta -tampoc no hem d'exagerar-se n'anaren a Sevilla a veure'n una partida. Olé!, zin comentarios i que l'auditori quedi imprecionante, que diria en Jesulín.

I si els de Sevilla no els han agradat en sabem un que no està gens malament i no és gaire enfora: l'Opera House de Sidney, Austràlia.

QUINTOS DEL 75

Com ja és habitual per moltes quintes llorencines, el passat mes d'octubre es varen reunir per sopar junts els quintos del 97. Aquesta vegada varen decidir trobar-se prop del poble i se n'anaren al Molinet, vora el Moli d'en Sopa. Després, quan ja n'hi havia més d'un amb l'orella calenta, varen anar a fer una copa als Catòlics, a Manacor, i com cada dissabte acabaren al Port.

Vull aprofitar l'ocasió per dir que aquests sopars de quintos tocarien servir per sebre coses d'aquella gent que en teoria té les mateixes inquietuds que tu i que es troba dins un ambient semblant al teu, encara que moltes vegades la realitat no sigui aquesta. Quasi sempre aquest *agapes* acaben formant cercles amb la gent que se sol trobar pel mig i la finalitat del sopar queda desvirtuada.

Idò, veiam si val per lliço!

EXCEDENT DE CONTINGENT

-I tu me diràs, què és això? I jo te diré: excedent de cupo, però Biela, que no mires es parte?

-Idò sí! A Sant Llorenç hi ha hagut un sortat: en Miquel Àngel Sánchez, fill de n'Antònia *Piora* i es vidrier. Tots els altres s'hauran de presentar l'any que ve per fer el servei militar o la prestació social substitutòria, això si no han demanat pròrroga.

ARENA...

Matcu Puigròs, el batle de Sant Llorenç, es va entrevistar a mitjan mes amb el sots-director de la Direcció General de Costes del Govern Central, Angel Muñoz, per tal de cercar una solució al problema de la pèrdua d'arena de Cala Millor. Juntament amb un representant de l'associació hotelera Badià de Cala Millor es traslladaren a Madrid per exposar el problema i la preocupació del sector turístic.

El batle va explicar que la UIB està elaborant un estudi per tal d'analitzar les causes de la pèrdua d'arena. Des de Costes es varen comprometre a fer una actuació puntual. Ara veurem!

10 ANYS DE SAPIÑA

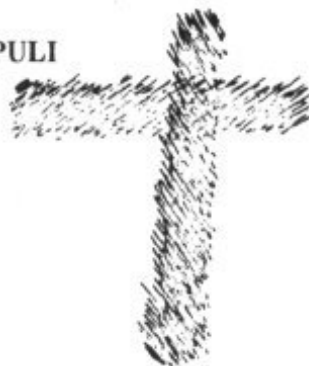
Ja fa deu anys que tenim un nou director a la banda de música. Aquest home ha sabut alçar el Centre Musical fent que molts de llorencins arribassin a la música; ha creat un himne a Sant Llorenç reflectint la curolla llorencina i ha engrandit la banda, encara que en alguna ocasió també l'ha feta tocar fons.

Aquest anys el concert de santa Cecília va tenir doble festa: la patrona i l'aniversari del director. Per això fou convidat Armando Bernabeu, director de la banda militar Balear, que dirigí la primera part del concert i deixà la segona per al nostre director.

Com ja és molt típic i una mica repetitiu, s'interpretaren pasdobles, seleccions de sarsueles i altres peces populars.

Des d'aquí volem fer una recomanació: a Palma també hi ha temporada de sarsuela, però aquí n'hi ha sempre.

VOX POPULI

Aquesta vegada voldriem parlar de la normalització lingüística al nostre Ajuntament.

Per la festa de Tots Sants vàrem reparar en el text del monument que hi ha a les portes del cementiri, que diu així: "A totš els llorencins que per circumstàncies de la vida romanen lluny dels seus". Pensam que no es va fer amb mala intenció, però convendria que des de l'Ajuntament duguessin una política més restrictiva pel que fa a la normalització. Seria convenient, si és possible, que es fessin les correccions pertinents, ja que és un monument que haurem de veure durant molt de temps.

Som dels que pensen que no seria un error fer les rectificacions pertinents, i recomanem que quan es tracta de posar rètols o plaques convendria que l'escrit passàs per les mans de l'assessor lingüístic de l'Ajuntament.

J.Domenge, N.Febrrer, F.Fullana,
N.Jaume, F.Ramon i D. Sánchez

Tot per tu

Novetats tardor '97

Alfa-hidroxiàcids (AHA)
renova la pell
difumina les taques
i rucs

**-Presentació dels
nous productes
de fruites i ecològics**

Carrer de Sant llorenç, 47
Tel. 838255

NAIXEMENTS

* El dia 25 d'octubre va néixer a Sant Llorenç na Mercè Femenias Perelló, filla d'en Pere Antoni i na Maria. La nostra enhorabona a tots els de Son Roca.

* El dia 5 de novembre, fill d'en Francesc i na Margalida, va néixer a Sant Llorenç en Francesc Mas Pastor, que engrassa la família de Ca'n Felip. Salut i força!

* I com que les alegries moltes vegades vénen acompanyades, darrera en Francesc va comparèixer en Lluís, un germà bessó, així es seus pares tendran un entreteniment perhom.

* El dia de Tots Sants va néixer a Son Moro en Henry Krueger, fill d'en Bernd i na Hilke. Glückunsch!

DEFUNCIONS

* Dia 31 d'octubre va morir a Sant Llorenç en Mateu Llodrà Planisi, també conegut p'en *Rosset*. Tenia 79 anys. Al Cel sia.

* El dia 6 de novembre ens va deixar en Llorenç Mesquida Ferrer, un manacorí ben arrelat a Sant Llorenç que responia al malnom de *Murero* i era molt conegut i apreciat en

el poble. La mort el va sorprendre als 87 anys. Que puguem pregar molts d'anys per ell.

* El dia 14 de novembre va morir una altra llorencina, n'Antònia Sureda Servera, de malnom Pistola, a l'edat de 73 anys. Fins que es va jubilar havia fet de jornalera. Que la vegem en el cel.

agrair públicament les mostres de condol que li han adreçat tots els seus coneguts. Descansi en pau.

NOCES

* Encara que sigui amb una mica de retràs, volem fer saber al públic que el dia 25 d'octubre feren l'esclafit en Julio Francisco Madrigal Serrano i na Catalina Maria Torres Jaume. La nostra més cordial enhorabona.

* I el 15 de novembre va tocar el torn a na Maria Salas Umbert, llorencina, i en Francesc-Carles Pasqual Abad, català de Barcelona. Salut i força!

NOCES D'OR

El dia 2 de novembre va fer 50 anys que es casaren na Isabel -o na Bet- Riera Riera i en Mateu Santandreu Riera, *Móra*. Com es pot comprovar a la fotografia tots dos feien una plantada, i confien poder celebrar-ne altres tants d'aquí a cinquanta anys més. I que tots ho puguem veure.

Bel Nicolau i Aina Simonet

1.- CAURE DE L'ASE

Amb segons quines coses i circumstàncies em costa adonar-me de la realitat. És com si visqués en permanent "bàbia", fins que algun petit detall em fa caure de l'ase.

Per exemple, fa poc, l'anècdota dels bombos en el sorteig dels "excedents de cupo", em va fer entendre el "joc de la comunicació política". Feia anys que em passejava amb una llumeta (com Diògenes) cercant la veritat i la virtut, sense que trobàs indicis de res. De sobte, i gairebé sense adonar-me'n, vaig veure la llum: Ara ja sé com es fa!

L'anècdota: S'extrevé que hi ha "quintos" de més, per tant cal fer una rifa per determinar aquells a declarar "excedents de cupo" (és a dir, aquells que es podran estalviar el fet de perdre miserablement un any de la seva vida). Com que tots tenen un número, el procés sembla fàcil: com si fos la loteria. Carreguen els bombos i en el de les unitats hi posen els mateix nombre de "zeros" que de "uns", sense considerar les diferents probabilitats que tendran aquells que tenen un número inferior al cent mil d'aquells altres que el tenen superior, comptant que en total eren uns cent-seixanta mil.

Un error matemàtic capaç de detectar qualsevol batxiller de la rama de ciències i d'una evidència tan clara com el conegut "dos i dos fan quatre" dels nostres padrins.

La qüestió: Algun afectat detecta l'error i ho diu. Algun periodista se n'assabenta i en fa un comentari a la ràdio, demana entrevistes i...

La reacció I: El responsable que havia d'assumir l'error, ho nega tot (malgrat l'evidència matemàtica) i trabuca el carro, amb to agre, sobre els altres (els periodistes, l'oposició... tant se val, el que importa és escampar fum)..

D'altra banda el ministre de Defensa -Tot un ministre!- assenyala que l'exèrcit ha seguit les indicacions de Loteria, qui havia proporcionat els bombos i procura sortir per la tangent.

La reacció II: Algun periodista comença de filosofia

cínica (com la de Diògenes): "a veure si tots els de l'exèrcit deuen ésser de lletres!", davant l'evidència dels fets i la ridícula reacció del responsable del sorteig.

Els de Loteria diuen que una cosa és deixar les eines i l'altre establir els criteris. I que ells no en són res de la mort d'en Berga.

La reacció III: A migdia, davant l'evidència dels fets i la volada que pren el tema, el Ministre rectifica les primeres reaccions, però assenyala que no es repetirà el sorteig.

Conclusió: "Per llogar-hi cadiretes!" I si això passa a nivell de ministeri, què no passarà a nivell de directors-subdirectors generals, encarregats i altres herbes?

Ja ho deia en Forges: País!

Vet aquí com vaig aprendre quin és el secret de la comunicació dels poderosos: Faig el que em passa pel... (nas): si m'equivoc és igual. Ho neg amb la cara ben alta, com si tingués raó.

P.D.: La tècnica és aplicable a molts i diferents entorns.

2.- EL CARTELL

Vaig veure el cartell i em va agradar. El paisatge és bell i verjo. Potser sigui una vista del Puig de Ferrutx, que tenim tan a prop de la vila a la banda de gregal?

"Conserva el teu territori i/o protegeix el que estimes" diuen les lletres que van d'esquerra a dreta tant a dalt com a baix.

Bé, molt bé, pens. Bona vista, bon suggeriment... Ara anam. Però quan la vista es detura en l'anagrama del Consell Insular, el pensament canvia automàticament de direcció: Quina barra!

Sens dubte tots tenim sentiments. A molts ens sap greu la venda a bocins de la terra de Mallorca. Molts sabem assaborir un bell paisatge...

Però solament els qui detenten el poder poden dictar normes i lleis de protecció.

Potser en comptes de posar-los a la carretera, haurien de posar els cartells a la capçalera del llit de molts del nostres polítics.

3.- ELS CORBS

I què se n'ha fet dels corbs?

No siguis malpensat/da. No ho dic en sentit figurat. De persones que fan de corb n'hi ha moltes. Ja ho sé! Molts frueixen de tastar i menjar les despulles dels altres. Gairebé és podria considerar un esport nacional de pràctica usual. O, en segons quins indrets, una necessitat vital, però...

La pretensió és més casolana i palpable: on és aquella imatge de varis ocells negres, a vegades punts sobre la immensitat del blau, que es deixa portar suaument pels corrents d'aire?

On són els corbs que, anys enrera, ripuntaven el cel de s'Esquerda? On és el corb que dona nom al puig de Poca farina?

La degradació (lenta, subtil, persistent...) dissortadament sembla imparabile. Afecta al paisatge, els ocells, les plantes, la llengua... metàstasi ecològica!

4.- A VEGADES

A vegades em sent buit. Com un pou sense fons. Just com el "clot del tresor" que em contava l'amo en Miquel Capdepera en la infantesa: "hi tires una pedra, em deia, i sents clinc-clanc una bona estona i de cada vegada més fluix.

Qui sap quants de pams té!"

Llavors em dic a mi mateix: no està bé de collonades?, serveix de res fer "clotets"?

A vegades necessit cridar. Un crit fort, obert i llarg: Aaaaahhhh! perquè la ràbia em rosega el cervell. Un senyor que no en sap res d'ensenyament però que mana, diu que el model d'immersió lingüística aplicat i experimentat per la Generalitat no li va bé. A Balears necessitam un model "més perfecte", "més plural", "mes nostre"... ja hi som!

Aaaaahhhh! Catalunya, Andalússia, Canàries i Euskal Herria fan un front comú contra el decret de la ministre Aguirre referit a l'ensenyament de les ciències socials. Balears, com la "Región Valenciana" de Zaplana, calla i no mota. És això el que "ens mereixem"? Merda!

A vegades, quan ningú em veu, m'agrada ballar; alçar els braços i moure el cos lliurement, sense "tècniques", a ritme de qualsevol música. Necessit exterioritzar el goig per la consecució d'una meta beneïta i intranscendent. Potser simplement és la conjunció de nervis i múscles que necessiten un estirament i el cervell fa equilibris per inventar-se justificacions, ves a saber...!

A vegades pas llargues estones amb la vista escampada i el cervell que bota, com a buscaret de branquilló en branquilló. Del color vermell de la posta de sol a Consolació de Santanyí al misteri de la vida. De l'olor del romani de la vora del camí a la injustícia que, boca-closa, m'ha tocat viure. Del queixal que "em sent" a la ràbia envers la cabra que ha espipellat la soca d'aquella olivera que tanta feina m'ha duit...

A vegades. Potser massa vegades, m'ho deman: On és la línia que separa el foll de l'assenyat? On és la línia que separa l'equilibrat de l'esquizofrènic, o el blanc del negre?

A vegades.

Guillem Pont

Excavacions i desmuntaments Germans Díaz Sánchez C. B.

Toni

811445 i 939 468320

Paco

586576 i 939 468321

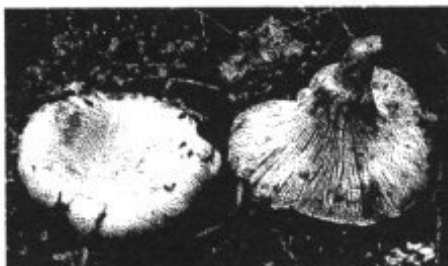
S'Estepar, 25 - Cala Millor

Dissabtes de verdures, esclata-sangs i altres herbes

Els dissabtes del mes de novembre i part dels de desembre feim un curs de cuina a Manacor per a joves que tenen ganes d'aprendre a cuinar un poc. El curs està organitzat per l'oficina d'informació juvenil de l'ajuntament de Manacor.

Així doncs, cada dissabte matí començ una aventura prou divertida i engrescadora, agaf el senalló i em preparar per uns dels espectacles quotidians que més m'agraden: el passeig per la plaça de les verdures. Allà m'esperen unes verdures vives, fresques, banyades, enravenades i amb ganes que algú les compri. Esperen les meves carícies, que les mescli amb altres personatges de la natura i tots plegats convertir-se en un

autèntic plaer, per a alguns, o simplement en un dinar o sopar, per a altres.

Però, alhora que en gaudesc, em sent trist, preocupat; en aquestes places tan sols hi ha gent més o manco major; els joves, on són? Pot ser que no mengin? O estan tan enfeïnats que no tenen temps per passejar? Possiblement ja compren les verdures per Internet. La meva preocupació, egoïsta, és que passats uns anys no hi hagi places, no po-

der gaudir del rum-rum de les madones, del plaer que crida: "esclata-sangs dos quilos per mil pessetes"!, o del que fa una glossa a un caixó ple de cames-roges. Després ens haurem de conformar amb els espinacs emplastats, amb els pebres i les tomàtiques clòniques i amb unes sopes que perquè tinguin gust d'alguna cosa hi haurem de posar un quilo de sal.

Però, ja ho diuen, que l'esperança és el darrer que s'ha de perdre, i així ho farem amb les verdures, esclata-sangs i moltes altres herbes.

Aquí vos deix una recepta que hem fet al curs de Manacor. Esper que el qui la faci en gaudeixi i en faci gaudir als que la tastaran.

CANELONS DE VERDURES

Ingredients

1 cullerada grossa d'oli d'oliva
 1 ceba grossa
 4 pastanagues
 1 carabassó
 1 m. de naps
 1 dotzena de xampinyons
 4 brots de col-i-flor
 1/2 m. de bledes
 1 m. d'espinacs
 1 culleradeta de farina
 1/2 tassellet de llet
 Unes gotes de salsa de soja
 12 fulles de pasta de canelons
 1/2 l. de salsa beixamel
 Sal i pebre bo
 2 cullerades de formatge rallat

Elaboració

Netejar totes les verdures i tallar-les en petites tires.

Sofregir la ceba dins una paella amb l'oli d'oliva.

Incorporar dins la paella les verdures, una per una, amb el mateix ordre que apareixen al llistat d'ingredients.

Deixar-ho coure tot fins aconseguir que totes les verdures siguin cuites.

Assaonar-ho amb sal, pebre bo i unes gotes de salsa de soja.

Afegir-hi la farina, coure tot el conjunt.

Incorporar-hi un poc de llet, remenar-ho fins aconseguir una mescla melosa.

Estendre damunt la taula les fulles de pasta, previament cuites i ben de-

gotades.

Dipositar a damunt cada fulla un poc de farcit de verdures. A continuació embolicar la pasta.

Posar el canelons dins una plata de forn o similar.

Repartir la beixamel per damunt els canelons.

Posar un poc de formatge rallat per damunt la salsa.

Disposar-ho dins un forn calent i deixar-l'hi uns minuts.

Bartomeu Caldentey

El dissabte dia 22 de novembre va esser presentat a Manacor un llibre sobre la biografia de don Mateu Galmés Galmés, el capellà llorençí que tant ha fet per la cultura i les tradicions de la comarca de llevant.

El llibre, estructurat en diversos capítols ordenats de forma cronològica i en els quals s'inclouen paràgrafs de l'autor, n'Antoni Tugores, i cites textuals de don Mateu, abarca les diferents activitats que han marcat la seva vida, des de la infància fins al dia d'avui, i acaba amb una entrevista. En féu la presentació en Lluís Massanet i ha estat patrocinat per l'Ajuntament de Manacor.

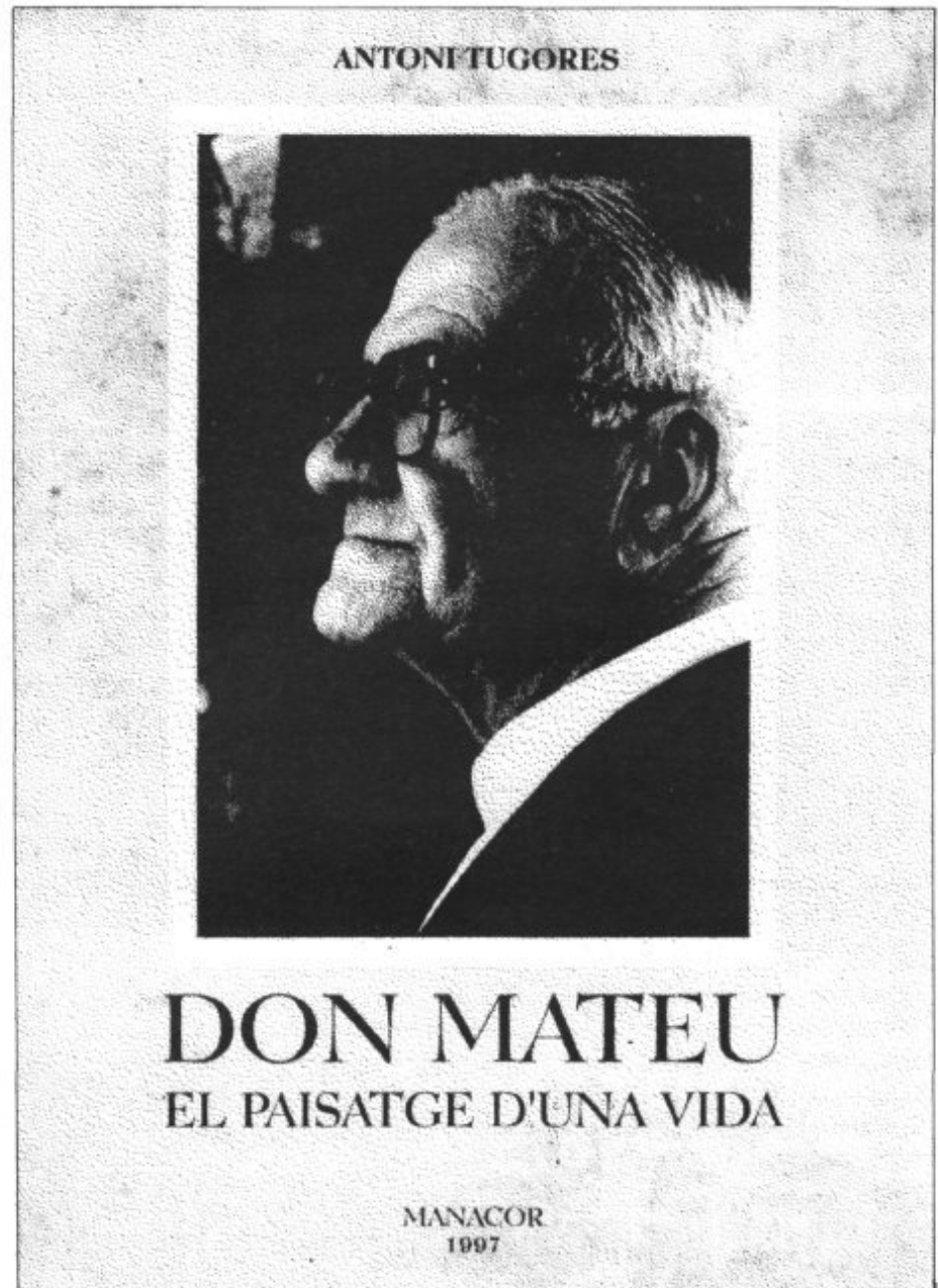
Vegem el que diu del protagonista la solapa del llibre:

Don Mateu Galmés va néixer a Sant Llorenç el dia 4 de juliol de 1925 i és el major de sis germans. Després d'estudiar al seu poble i al Seminari Diocesà de Ciutat, va esser ordenat sacerdot el 26 de juny de 1949. A més, va cursar estudis de música i piano.

El seu primer destí va ser la vicaria de Galilea (1949), des d'on va passar a la de la parròquia dels Dolors, a Manacor (1951) i, cinc anys més tard, va ser nomenat rector de la parròquia d'Artà. L'any 1968 va ser destinat a Manacor per substituir Mn. Montserrat Binimelis a la rectoria dels Dolors. Aquesta segona etapa va durar fins l'any 1982, quan va ser cessat pel bisbe.

Va construir el temple nou de Cala Millor i va ser nomenat rector de la parròquia de Santa Creu, de Palma, on va treballar fins l'any 1988, que encetà la seva tercera etapa manacorina, aquesta vegada a l'església de Fartàritx.

Al llarg de tots aquests anys, Mateu Galmés ha donat suport i ha promogut nombroses iniciatives de caire pastoral, musical, cultural i popular. La seva participació ha estat decisiva en la creació de l'Escolania i de la Coral Parroquial; la residència de la Colònia de Sant Pere, d'Artà; les fes-

tes i el Patronat de Sant Antoni -amb les famoses "Dimoniades"-; la revitalització de la Capella de Manacor; el club juvenil Jordi d'es Recó; l'Associació de Viudes i la coral de Fartàritx, entre moltes altres activitats.

Darrerament ha pres part en les converses que l'Ajuntament de Sant Llorenç ha mantingut amb els propietaris de Son Vives per intentar arribar a un acord sobre el destí que cal donar a la capella i a la torre de defensa. És, per tant, una persona que sempre està dis-

posada a donar una mà quan de l'ha de menester.

Des d'aquestes pàgines volem donar la nostra més cordial enhorabona a don Mateu per aquest merescut homenatge imprès, i també les gràcies per les hores que ha dedicat a la tasca de juntar voluntats i esforços envers la cultura popular, la música i la joventut. Que les forces i la il·lusió perdurin encara molts d'anys.

Josep Cortès

L'auditori: una oferta per desestacionalitzar la nostra oferta turística

Fa uns quants dies l'associació hotelera de Cala Millor i l'Ajuntament de Sant Llorenç signaren un conveni de col·laboració per la construcció d'un edifici polivalent. Aquest edifici, que denominen *Auditori*, és una actuació que tant l'Ajuntament com la pròpia associació venien preparant des de ja feia molt de temps com una eina per aconseguir en certa manera desestacionalitzar la temporada baixa i augmentar l'oferta complementària de cara als tour operadors que treballen a la nostra zona.

Certament, aquesta és la idea que sempre ha mantingut l'associació hotelera en relació a aquest *Auditori*. Saben que de cada vegada és més difícil compartir amb altres mercats, que es fa necessari que l'oferta complementària, sia bona, que hi hagi unes bones botigues, restaurants, sales de divertiment, etc. Però això no és suficient, és necessari cercar altres tipus de mercats socials si volem que la temporada d'hivern no es limiti a una clientela de la tercera edat amb un poder adquisitiu no massa alt. I un d'aquests mercats socials ben bé po-

dria ésser el de petits congressos d'empreses, avui tan de moda.

I és dins aquest aspecte on l'*Auditori*, té la seva raó d'ésser, on cobrirà perfectament aquesta demanda que avui tenen els hotels de la nostra zona. No obliden que cada any augmenten els hotels de categoria a la nostra zona. Avui ja disposam de 6 o 7 hotels de 4**** i un de 5, això fa que aquests hotels tinguin cada vegada més aquest tipus de demanda, un lloc que disposi de petites sales i d'una sala gran amb capacitat per 400 o 450 persones, on es puguin fer tot tipus d'assemblees o reunions i al mateix temps també s'hi puguin oferir espectacles de categoria, ja sien concerts, teatre, conferències, etc., com a complement d'aquesta oferta.

Però per aconseguir aquest objectiu es fa necessari, independentment de la planificació pròpia d'actes de tipus cultural dirigits a tota mena de ciutadans, trobar la persona capaç i prou

preparada per comercialitzar aquesta oferta, ja sia als tour operadors, ja sia directament als establiments interessats en aquest tipus d'oferta.

Com diu una de les clàusules del conveni, es crearà un òrgan de gestió d'aquest *Auditori*, però seria molt greu que aquest òrgan estàs condicionat per la correlació de forces polítiques que a cada moment hi hagués a l'Ajuntament i que traslladassin la seva legítima lluita política a aquest òrgan de gestió.

Crec que la clau del futur d'aquest *Auditori* està precisament en què les decisions que el regeixin estiguin basades en paràmetres de gestió empresarial i no en paràmetres polítics, perquè si és així no tan sols no s'aconseguiran els objectius que s'anuncien al pròleg del conveni, sinó que en molt poc temps es pot veure arrossegat per un dèficit insostenible per l'Ajuntament, i això no és el que volem, sinó, com s'estamenta en el pròleg del conveni: ...*que*

aquest edifici es construeixi el més aviat possible per tal de poder donar una alternativa de més qualitat al turisme, tan d'estiu com d'hivern.

Aquest és l'objectiu de l'associació hotelera Badia de Cala Millor i hem d'esperar que l'Ajuntament així ho entengui. Si és així, el futur de l'*Auditori* està assegurat.

Així sia.

Ignasi Umbert

Els hípers i els ajuntaments

Diuen els entesos en *marketing* que una bona part del negoci dels grans supermercats s'aconsegueix gràcies a les compres que la gent no té previst efectuar, i que si el públic s'acostumàs a fer una llista del que realment necessita i s'abstingués de comprar tot allò que inicialment no en feia comptes, ni els beneficis de les grans superfícies serien tan grossos ni les butxaques dels usuaris es veurien tan ressentides.

Però tots sabem el què passa: camina caminaràs amb el carretet pels passadissos anam agafant dels prestatges tot allò que ens entra pels ulls, tant si ens fa falta com si no ens en fa, fins que el tenim a caramull de caps, botelles o bosses plastificades. El problema d'aquestes empreses és que la gent aviat sap on es troben els productes que necessita i, sobretot si frissa, ja se'n va directament als iogurts, a les galletes, a la llet o als detergents, per la qual cosa l'estratègia comercial es veu parcialment burlada. És en aquest moment, però, seguint també criteris de vendes prou experimentats, quan decideixen remodelar el recinte i canviar-ho tot de lloc, de manera que el públic no sàpiga on és cada cosa i se les hagi de passar totes de bell nou pels ulls, amb la qual cosa el cicle del consum no programat torna començar.

I no parlem de les ofertes. A vegades al lloc on més nosa fa per passar entaferren un caramull de caps totes iguals amb uns immensos cartells que diuen que si et compres deu caixes de vi et regalaran una tovallola preciosa. I nosaltres, maldament tenguem vi per aturar un tren i una calaix ple de tovalloles

sense estrenar, aprofitam l'ocasió que tan desinteressadament ens ofereixen i en comprem vint, de caixes de vi, per tenir net i brut de tovalloles.

Amb les inversions municipals succeeix poc més o manco el mateix: a qualcú del Govern Balear li passa pel cap -per ventura en connivència amb algun o alguns constructors hàbilment posicionats al voltant seu- que convendria omplir l'illa d'auditoriums, de polisportius, de plans d'embelliment, de miralls, d'estacions remodelades o de

locals per a la tercera edat i fan l'oferta als ajuntaments. Aquests, per aprofitar els avantatges que suposa només pagar-ne un 25% -el 75% restant també surt de la butxaca dels contribuents, però li fan donar més voltes perquè ens embullem i així li perdem la pista-, concerten línies i més línies de crèdit i s'endeuten fins a la coronilla.

No és que no estigui bé diposar de totes aquestes instal·lacions, encara que el pressupost d'alguna d'elles sembla desorbitat i fora de les possibilitats raonables de molts d'ajuntaments, el que no està bé és que siguin uns altres, en funció d'obscurs interessos -i a vegades, la veritat, no tan obscurs- els qui decideixin quines inversions hem de fer i quan les hem de dur a terme.

I si algú gosa discrepar d'aquesta manera de fer les coses per part de l'Ajuntament o les institucions autonòmiques, tot d'una surten els col·lectius afectats per les futures i extraordinàries inversions que s'escandalitzen perquè els miraprim de sempre s'atreveixen a posar traves a les seves legítimes aspiracions. Els qui actuen malament, en aquest cas com en tants d'altres, per tant, no són els qui malgasten els doblers públics, sinó els qui procuren vetlar per la independència de criteri dels polítics locals i pel sanejament de les arques municipals.

Segurament podríem parlar del tema amb més deteniment i profunditat, que crec que no paga bé fer-ho i és ben segur que en invertiríem una discussió d'aquelles que fan escoltera, però ara m'haureu de perdonar si no m'estenc més amb aquestes divagacions de desenfeinat, però en aquest mateix moment m'han deixat a la porta una oferta d'un hiper de Manacor i me n'hi vaig escapat, no fos cosa que quan arribi ja hagin acabat les existències.

Josep Cortès

De la millor tradició, la seva qualitat

Quan un producte arriba a la categoria de signe d'identitat, la feina només és una: mantenir-ne la qualitat.

La **Indicació Geogràfica Protegida/Sobrassada de Mallorca** garanteix l'elaboració d'un producte

amb el control del Consell Regulador, amb matèries primeres d'excel·lent qualitat i total absència de colorants.

Tastau-la. Amb tota garantia.

Producte **Balear**

La Qualitat,
també a l'alimentació

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria

Premis Octubre

La passada setmana, del 21 al 25 d'Octubre, va tenir lloc la XXVI edició del Premi Octubre. Per segon any consecutiu l'Ajuntament de Sant Llorenç va convocar dues beques que ens permeten d'assistir-hi.

L'edició d'enguany es dividia en quatre congressos: X Encontre d'Escriptors, III Congrés internacional sobre el Pensament, VI Congrés de Mitjans de Comunicació i Simposi Internacional sobre Joan Roís de Corella. A més tengué lloc durant els mateixos dies la VII Trobada Internacional de Departaments de Català i d'Associacions Internacionals de Catalanística. Nosaltres vàrem escollir el X Encontre d'Escriptors. D'aquesta manera, vàrem tenir la pos-

sibilitat d'assistir a tot un seguit de conferències que tractaven un tema central: el (des)crèdit de l'escriptura.

Entre els conferencians i ponents hi havia personalitats del món de l'escriptura i dels mitjans de comunicació tan coneguts com els mallorquins Biel Galmés i Biel Mesquida, Isabel Clara Simó, Màrius Serra, Vicent J. Escartí, Toni Solé, Xavier Cassadó, Piti Espanyol...

Cada hora baixa els assistents als congressos podiem assistir a les Converses Fusterianes celebrades en el marc de l'any Fuster, on es tractaven temes tan interessants com "cançó i país", "història, històries i historiadors", "quina política per a quin país", "Fuster in-

tim", "art, el descrèdit de la realitat"...

Els actes culturals organitzats per a aquests dies només es veren deslluïts per l'actitud dels dirigents actuals del País Valencià i dels seus seguidors. La Generalitat Valenciana no va permetre que es fes el sopar de gala que hi havia programat, durant el qual s'havien de lliurar els Premis Literaris. Sembla increïble que en un estat que es proclama democràtic no s'acceptin actes culturals com aquest.

Personalment ens agradaria animar l'Ajuntament de Sant Llorenç perquè continuï potenciant el màxim d'iniciatives culturals en tots els àmbits.

Catalina Pascual i Maria Caldentey

Campsa

amb tota la gamma de carburants del mercat
targetes de crèdit i de Solred

*Cra. Palma-Artà, km 55
Sant Llorenç des Cardassar*

Viatges

Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 10
Cala Millor (Mallorca)
Tel. 585720

STILOIMATGES

Les directives d'ordenació territorial

L'AVANÇ: basta aturar-nos un moment i mirar el nostre entorn, aquí, a Sant Llorenç mateix, per entendre el significat d'aquesta paraula. Com diu l'economista Keynes, el futur no es preveu; es construeix. Com construïrem nosaltres el futur de Sant Llorenç amb constància i harmonia amb el medi rural i el turisme, respectant la tradició i donant pas al futur? Com diu el tros d'una cançó d'un famós grup ja disolt: "...el futuro ya está aquí..."

El territori és la base, allà on tots hi tenim els peus, la casa i la vida; s'ha de cuidar i planificar, ordenar si s'escau. D'aquí les directives d'ordenació territorial, però en conjunt per les Illes, i per Mallorca, perquè són molt petites i si un troç se'n ressenteix tot el territori en queda afectat. Sant Llorenç n'és una part i ha de ser conscient de les seves possibilitats de desenvolupament, tenint sempre en compte la globalitat.

Hipòtesi de model territorial

Baix aquest títol genèric es presenten les línies sobre les quals es desenvoluparà en un futur l'acció del govern, les institucions, les principals decisions que afectin les illes; són les bases per a una nova ordenació territorial. Tot això i més pretén esser aquesta proposta de punt de partida per resoldre un problema: el problema o repte que suposa el futur de les nostres illes.

Partim de l'exploració de l'estat de la qüestió territorial a les Illes Balears. Abans de l'inici dels treballs de redacció de les Directrius d'Ordenació del Territori s'havien dut a terme moltes accions, molts de plans territorials i sectorials, moltes planificacions municipals, i també s'havia desenvolupat un important elenc d'investigacions de tot tipus que tenen influència directa o indirecta sobre el territori. L'estudi

detallat d'aquests antecedents ha estat un punt de partida essencial. S'ha assumit una filosofia molt clara que consisteix a considerar el desenvolupament sostenible de les Illes com una condició imprescindible que s'ha de tenir en compte en el procés de redacció i en el disseny del model territorial.

El filtre de sostenibilitat és un aspecte bàsic del model territorial de les Illes Balears. Justament, a través de l'ús equilibrat del territori i de la complementació entre les diferents parts interrelacionades podem trobar el curs de la sostenibilitat.

Això vol dir que la clau de la sostenibilitat és la definició i després la construcció d'un model territorial coherent que es basi en la vocació i capacitat d'acollida del territori, que tingui un fort suport social i que es correspongui amb les grans opcions estratègiques de desenvolupament econòmic.

Es considera que la forma més adequada d'operar amb criteris de sostenibilitat és a través de l'ordenació del territori, és a dir, s'ha de superar la fragmentació de les acutacions municipals i s'han de coordinar de forma intel·ligent les polítiques sectorials. Aquestes Di-

rectrius hauran de respectar, òbviament, el repartiment de competències vigents, però també hauran d'aportar referències molt clares respecte a la coordinació de les administracions del territori.

Segons Lluís Alemany, Director General d'Ordenació del Territori i Mediambient, "la nostra intenció és expressar amb la publicació de les hipòtesis d'un nou model territorial, la filosofia de treball que ha inspirat aquest document, així com un primer conjunt de propostes per suscitar el debat i l'intercanvi d'arguments entre ciutadans, institucions i col·lectius de la densa i diversa societat civil de les Balears."

Bases per a un futur disseny del model territorial Balear

A) El medi físic: base i suport del model territorial.

Protecció d'espais naturals valuosos, àrees del territori amb vocació definida, unitats territorials, xarxa d'àrees recreatives al medi natural, estratègies de recuperació paisagística.

B) Enfortiment i reequilibrament de l'armadura urbana

Nodes estructurants del territori,

enfortiment dels nuclis amb influència supramunicipal, renovació d'àrees turístiques del litoral, xarxa de nuclis tradicionals, eixos blans d'activitat econòmica, estratègies de control de la urbanització difusa, equipaments, malla orgànica del territori i anell litoral, sistema portuari i aeroportuari, Balears megaparc Telemàtic.

C) El patrimoni cultural com a actiu dinamitzador del model territorial

Creació d'una xarxa de parcs etnogràfics, rehabilitació de centres històrics, restauració i valoració del patrimoni cultural, xarxa de rutes paisagístiques i culturals.

D) Estratègies per al governament del territori

Enfortiment administratiu, èmfasi en el management territorial i urbà, programa d'identitat territorial, màrqueting territorial, màrqueting regional, instruments per al desenvolupament de les DOT.

Procés per l'elaboració de les Directrius d'Ordenació Territorial fins a la seva definitiva aprovació al Parlament de les Illes Balears

El procés consta de 4 fases:

FASE 1: Anàlisi i diagnòstic (procés ja concluit)

FASE 2: Hipòtesis d'actuació (en base a la fase 1)

FASE 3: Avanç de les DOT (una vegada revisades i debatudes les hipòtesis de la fase 2)

FASE 4: Redacció definitiva de les DOT, projecte de llei, aprovació al Parlament.

Actualment ens trobam a la fase 2 de presentació d'hipòtesis.

Una primera lectura de les hipòtesis per al desenvolupament del nostre limitat territori segur que no deixa indiferent ningú. Dins la fase d'anàlisi i diagnosi s'han consultat més de 140 entitats civils de tipus ben diversos; és de suposar que alguns llorençins estan al corrent d'aquesta anàlisi de les diverses situacions estudiades, si no és així, si l'anàlisi no ha tocat personalment individus de cada poble i ciutat de les Balears, té ja un punt de partida fluix, que no pot permetre's un projecte que es basa en la participació de tots.

Idealització/encasellament: Si l'aplicació de les directrius no queden en sols una declaració de voluntat, viurem a unes illes de zones controlades i delimitades d'on s'haurà extret tot allò aprofitable (paisatge, cultura...) amb el perill d'un objectiu únic de fer negoci.

Producte/màrqueting: Les Directrius d'Ordenació del Territori són un poderós instrument de màrqueting regional que permet conscienciar les institucions i els ciutadans de les opcions de futur de les Illes i de les estratègies coherents per al seu desenvolupament. Alhora s'aconseguirà transmetre a l'exterior una

imatge atractiva i rigorosa dels avantatges comparatius del nostre territori i de les actituds de les nostres institucions i dels nostres ciutadans. S'ha de procurar aconseguir la màxima eficàcia en la comunicació i articular una completa estratègia de màrqueting regional per optimitzar els resultats de les accions que es pretenen.

Isabel Llodrà i Rafel Umbert

Tal dia com avui

ARA FA 105 ANYS

* Que l'Ajuntament acordà rectificar el Padró d'Habitants, ja que abans estava inclòs en el de Manacor.

ARA FA 100 ANYS

* Que, per motius que desconec, dimitiren al mateix temps el batle, els batles de barri, el saig, el municipal, els dos peons caminers i el peatò que duia les cartes a Son Carrió.

ARA FA 60 ANYS

* Que començà a exercir com a metge de Son Carrió n'Aleix Llull.

ARA FA 25 ANYS

* Que el Club Card organitzà el primer torneig d'escacs.

ARA FA 20 ANYS

* Que la banda de música organitzà el seu primer concert en honor de santa Cecília, la patrona de la música.

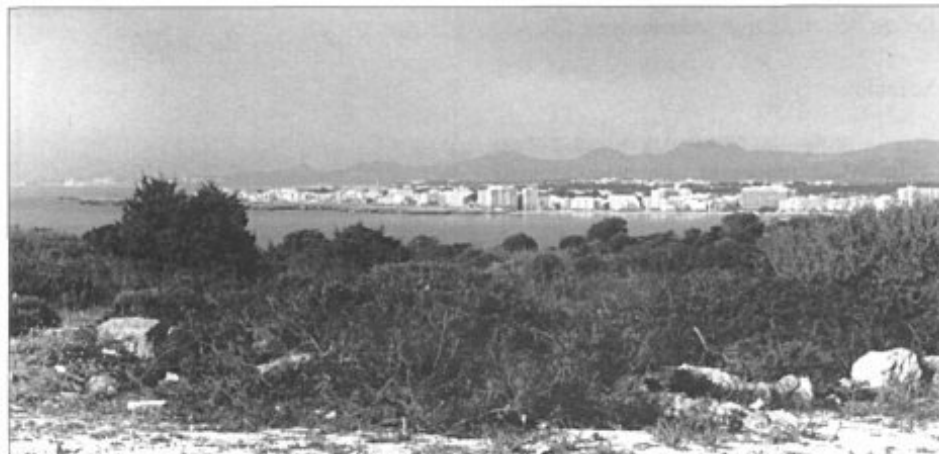
* Que acondicionaren l'Escola Nova com a parc infantil.

ARA FA 15 ANYS

* Que posaren en català els rètols de l'Ajuntament.

ARA FA 5 ANYS

* Que Jaume Galmés guanyà el premi Salvador Espriu per a poetes menors de 25 anys.

MOTS ENCREUATS

Horizontals: 1.-Aparell emprat per a enganxar fragments de pel·lícules entre si. 2.-Cap vegada. Substància cristal·lina amargant que ocorre en les fulles del grèvol. 3.-Aliment sec que es dona al bestiar. Canvi. 4.-Que peca d'egoisme. La segona. Nom de lletra. 5.-Cinc-cents. Símbol del sofre. Consonant. Cinquanta. Femella de l'oc. 6.-Tornar a activar. Cara del dau marcada amb un punt. 7.-Terminació verbal. Ventet suau. Inhabitat. 8.-Consonant. Nom de lletra. Sentència antiga. Símbol del bor. 9.-Circumstància oportuna. Mesura de superfície equivalent a 4.047 metres quadrats. 10.-Cent. ___ plàntiques. Camp sembrat d'alls. 11.-Terminació verbal. Habitatge humà. Part terminal del braç. La primera. 12.-Símbol del sofre. Branca gruixuda que neix d'una soca. Lloc de moltes eres.

Verticals: 1.-Paviment format amb pedres. Esquena d'un ganivet. 2.-Mes de l'any. Terminació verbal. Símbol de l'oxigen. Consonant. 3.-Pineda. El principi d'ecar tament. Cent. 4.-Nom de lletra. Nota Musical. Símbol del cobalt. Caixa generalment de fusta amb tapa plana que serveix per a guardar-hi diverses coses. 5.-Cinquanta romans. Qualsevol de les peces que formen l'esquelet del vertebrats. Conjunt de mobles vells. 6.-Nota musical. Triar entre molts. 7.-Primera claror del dia. Cinc. La primera i la quarta. Símbol de l'alumini. 8.-Espai de temps que empra un astre a donar una volta completa sobre el seu eix. Nota musical. Consonant. Nom de lletra. 9.-Mineral de ferro de color groc. Regne. 10.-Vall profunda excavada per un riu i enva-da ner la mar. Res. Consonant. Dit

d'un objecte brillant, polit, del qual res no entela la brillantor. 11.-Peça o cambra abans de la sala o peça principal. La primera. 12.-Dues vocals ben iguals. Campió. La mateixa que la 12 horitzontal.

Solució

Horizontals: 1.-Empalmadora. 2.-Mai. Ilicina. 3.-Pinso. Barata. 4.-Egoista. E. E. 5.-D. S. R. L. Oca. 6.-Reactivar. As. 7.-Ar. Ora. Erm. 8.-T. E. Adagi. B. 9.-Ocasí. Acre. 10.-C. Arts. Allar. 11.-Ar. Casa. Mà. A. 12.-S. Camal. Eral.

Verticals: 1.-Empedrat. cas. 2.-Maig. Er. O. R. 3.-Pinosa. Eca. C. 4.-A. Si. Co. Arca. 5.-L. Os. Trastam. 6.-Mi. Triadisa. 7.-Alba. V. Ao. Al. 8.-Dia. La. G. A. 9.-Ocre. Reialme. 10.-Ria. O. R. Clar. 11.-Antecambra. A. 12.-Aa. As. eral.

BROU DE LLETRES

R T E D A A L N M E A T L
B E R C T E L B A R E I R
C R R C B E B U A I S S E
L E R A A P N N L Ç E M G
T M S X R J O L E O P E B
B I O R A I E T R E C D C
P T Q S S D D I T R O E O
T A I O I R U C N A N S L
M E R I N A E T S L T P E
A E M C O R A R P A I R R
N F E N E E Ç R O R G E O
S A I M O N O G R E U N B
M E N T E I X O T Ç L I T
P R O D U T G K L D M A R

Apa! a cercar dins aquest brou de lletres deu mots que comencin en ER.

Solució

Erma, eral, erable, erostionar, erçó, ergo-
nomia, era, erari, erecte i cremilla

Maria
Galmés

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Cuàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Urgències	061
Jutge	56 90 46
Clavegueram	81 03 59
S.M.O.E.	56 95 49
Ca ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina Atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

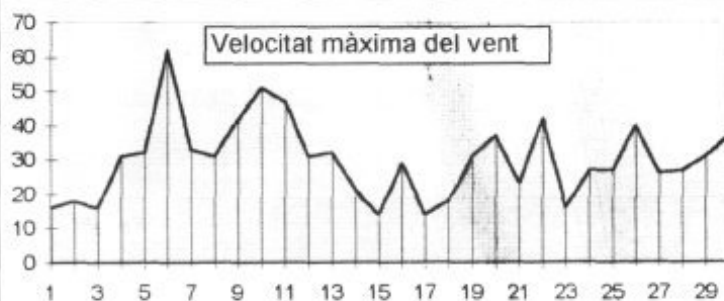
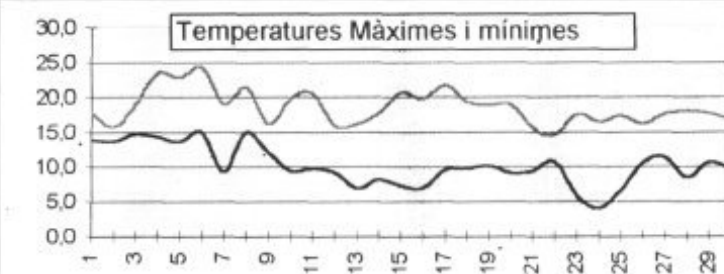
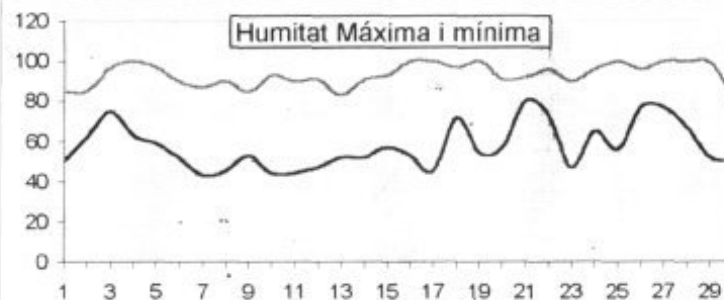
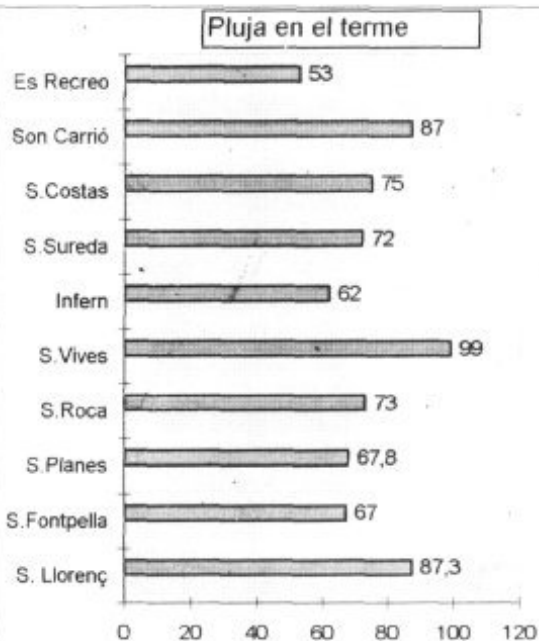
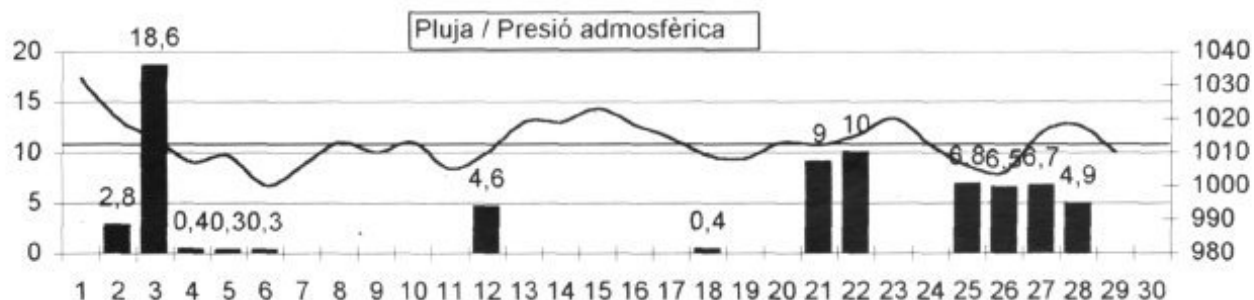
Joieria Femenias

*Uistes de nocces
objectes de regal*

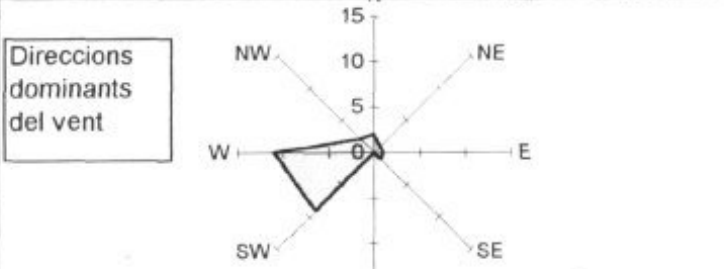
*Rector Pasqual, 8
Sant Llorenç*

CA'N XESC, ESTACIÓ PLUVIOMÈTRICA B 480, S. LLORENÇ DES CARDASSAR
NOVEMBRE 97

	1997	1996
Cel serè	9	10
Cel nuvolat	11	15
Cel cobert	10	5
Gelades	0	0
Calabruix	1	0
Boirades	2	0
Tempestes	2	3
Temp. màx.	24,3	25
Temp. mín.	4	5,5
Mitja del mes	14,31	14,4
Màx. mitja	18,5	19,4
Mín. mitja	10,2	9
Pluja del mes	87,3	59,1
Pluja acumul.	349,3	625,1

(Ve de la primera pàgina)

molt, es tracta d'una planta que floreix i fructifica i que només viu a la nostra mar. És la planta que popularment coneixem amb el nom d'algua. Les pilotes que trobam a les nostres platges no les trobarem a cap platja del Carib, perquè són restes de les seves fulles i escames que han estat aglomerats pel vaivé de les ones i llavors trets a la platja.

La planta creix formant praderies entre els 10 i els 40 m de profunditat, depenent de la transparència de l'aigua. A aigües poc transparents troba dificultats per fotosintetitzar i créixer i la comunitat que forma no es pot establir.

Amb la regeneració artificial de platges és inevitable l'augment de la turberia de l'aigua, ja sigui quan es draga l'arena o quan les ones la retornen cap a la mar. Tot aquest sediment fi queda en suspensió dins l'aigua, disminuint la seva transparència. Fins i tot el sediment es pot depositar sobre la praderia i deixar-la enterrada.

Si la praderia de *posidònia* es veu afectada és ben lògic pensar que les seves funcions en el litoral s'han de veure minvades o fins i tot anul·lades. El paper que juga aquesta comunitat, irremplaçable, és fonamental: és la base principal de riquesa de l'ecosistema marí del Mediterrani. L'arena queda retinguda entre els rizomes de la *posidònia*, que actuen com les arrels de la vegetació terrestre, o sigui, evitant l'erosió i pèrdua de sol o, en aquest cas, sediment.

Les comunitats que es formen en les praderies de *posidònia* són la principal font d'arena amb què compten les platges de les Illes Balears. *Bis*, perquè és suficientment important: **la principal font d'arena**. A la praderia hi viuen moltes espècies amb esquelets calcaris. Les restes fragmentades d'esquelets d'eriçons, cornets i copinyes, coralls i molts altres grups biològics són la part més important de l'arena de les nostres platges. Basta agafar-ne una grapada i observar-la amb una lupa. Entre molts de grans que no sabrem reconèixer en veurem d'altres que clarament són restes dels esquelets d'aquests animals.

Tots hem sentit dir qualque pic: *-Sa platja està bruta; la mar ha tornat a treure alga!*

Arriba l'estiu i amb ell el temps de prendre el sol i a moltes platges turístiques ja fa anys que s'ha optat per una neteja de la platja. Per començar s'ha de recordar que aquestes acumulacions d'algua actuen com un coixí que esmorteix la força erosiva de les ones i com un tapis evitant pèrdues pel vent. Ara que ja s'han esdevingut un parell de temporals podem anar a fer una volta per una platja i podem observar la diferència que hi ha dins la mateixa platja entre els punts on s'hi ha acumulat *posidònia* i els punts on no en trobam. Podem esperar trobar que la platja és més ampla darrera els munts de *posidònia*. Netejar la platja, dissortadament, encara vol dir espoliar-la d'un element natural estabilitzador.

Antigament els pagesos recollien part de l'algua i la transportaven dins carros fins als camps de conreu, on la utilitzaven com a fems. L'impacte d'aquesta acció no és comparable ni en quantitat ni en mètodes amb l'impacte de l'extracció que es practica avui en dia: maquinària pesada que retira els caramulls d'algua sense cap mirament, i, entre l'algua, molts de quilògrams d'arena.

Una altra important font d'equilibri del litoral són els sistemes dunars. Quan els corrents marins perden força, els sediments, en aquest cas arenes, es van depositant. Després d'aquesta sedimentació de material solt i sense cimentar, els vents i brises marines l'eixuguen i el transporten. La vegetació té un paper molt important en la fixació d'aquesta arena solta. L'arena queda retinguda entre les arrels de plantes com el borro (Ammophila arenaria), facilitat-se així el primer pas perquè es retengui més arena i es vagi conformant el sistema dunar. Les dunes, llavors, són el magatzem d'arena de la platja. A la "Costa llorencina" ara trobam asfalt i ciment on abans hi havia el magatzem, les dunes. Pensem ara si interessa o no conèixer quines són les causes del desequilibri en què es troben moltes de les platges de les Illes.

S'ha modificat el perfil i la línia de costa. Deim platja a allò que només és un solarium, deim platja a uns metres de costa desvinculats del funcionament propi d'un sistema natural. Ara, en lloc de reflexionar damunt això, se cerca una solució ràpida per tenir aparcat el problema fins que torni a revenir. És com oblidar-se d'allò del "més vale prevenir" i només pensar en una solució a curt termini i que, a més, se sap que té efectes secundaris clarament negatius. Segurament hi ha alternatives molt millors.

El departament de Ciències de la Terra de la UIB va dur a terme, a Cala Agulla, una anàlisi de la regeneració de platges per medi de trampes barrera. Les barreres artificials actuen com les arrels de les plantes del primer cordó dunar, fixant l'arena. Els sediments acumulats es quantificaren per així avaluar el rendiment d'aquesta tècnica. Vet-aquí un resum de la comparació de diferents mètodes de regeneració de platges sorgit d'aquest estudi:

Explotació de bancs d'arena submergits	Explotació d'arenals subaèris (sistemes dunars)
-elevat cost econòmic	-elevat cost econòmic
-fort impacte en el medi	-fort impacte en el medi
-baixa qualitat de l'arena	-bona qualitat de l'arena
-desestabilització de l'equilibri natural de la platja	desestabilització de l'equilibri natural de la platja
-molèsties als usuaris	-molèsties als usuaris

Interferència del transport eòlic (barreres artificials)

- baix cost econòmic
- baix impacte en el medi ambient i visual
- bona qualitat de l'arena
- manté l'equilibri natural de la platja
- no provoca molèsties als usuaris